

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਪਰਾਧੀ

ਬਾ ਅਦਾਲਤ, ਡੀ ਫਲਸ਼ੋ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ

ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ, - ਜਵਾਬਦੇਹ

1965 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 196

17 ਸਤੰਬਰ, 1965

ਸਬੂਤ ਐਕਟ (1872 ਦਾ I)— ਐੱਸ. 27— ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ— ਕਦੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ—ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਟਾਕ ਗਵਾਹ—ਕੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਖੁਲਾਸੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਤਾਂ ਹੀ ਕੋਈ ਅਰਥ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੋਂ ਅਪਰਾਧਕ ਲੇਖ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਛੁਪਾਉਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਖੋਜ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਜਾਂ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਅਰਥਹੀਣ ਖੁਲਾਸੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਟਾਕ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਭਾਰ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਟਾਕ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਤੋਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 439, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ; ਸ੍ਰੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮਿਤੀ 31 ਦਸੰਬਰ, 1964 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ, ਸ੍ਰੀ ਓ.ਪੀ. ਤਨੋਜਾ, ਐਮ.ਐਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਪੱਟੀ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ), ਮਿਤੀ 30 ਨਵੰਬਰ, 1964 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਡੀ.ਐਨ. ਰਾਮ ਪਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਵੀ.ਪੀ. ਪਰਾਸਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਫਾਲਸ਼ੋ, ਸੀ.ਜੇ.

ਫਾਲਸ਼ੋ, ਸੀ.ਜੇ.—ਇਹ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇੱਕ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਫੀਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਡੇਢ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸਤਰਾਸਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਾ ਖਾਲੜਾ ਨੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਦਨ ਲਾਈ ਅਤੇ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ., ਪਬਲਿਕ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਅਤੇ 16 ਅਪ੍ਰੈਲ 1964 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ 25 ਸਾਲ ਦੇ ਨੈਜਵਾਨ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਗਏ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ 'ਤੇ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਟਰੰਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਟੀਨ ਦੇ ਬਕਸੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਕਿਲੋ ਅਫੀਮ

ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਟਰੰਕ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਟੀਨ ਦਾ ਡੱਬਾ ਕੱਢਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟੀ ਹੋਈ ਦੋ ਕਿਲੋ ਅਫੀਮ ਸੀ।

ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਝੂਠਾ ਕੇਸ ਇਸ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਲੰਬੜਦਾਰ ਹੈ, ਨੇ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿਚ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਲੰਬੜਦਾਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਫੀਮ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਇਸਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ "ਸਿੱਖਿਆ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਦੋਵੇਂ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਪਿੰਡ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਖਾਲੜਾ ਤੋਂ 40 ਮੀਲ ਦੂਰ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਖਾਲੜਾ ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਵਸਨੀਕਾਂ ਵਾਲਾ ਕਾਫ਼ੀ ਆਕਾਰ ਵਾਲਾ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਗਵਾਹ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਟਾਕ ਗਵਾਹ ਸਨ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਨਾਲ ਤੇਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਖਾਲੜਾ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵਧੀਆ ਗਵਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਖੌਤੀ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਰਥਹੀਣ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਹਾਸੇਹੀਣੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਫੀਮ ਬਿਲਕੁਲ ਛੁਪਾਉਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਬੇਤਰਤੀਬੀ ਖੋਜ ਦੁਆਰਾ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੁਲਾਸੇ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਤਾਂ ਹੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਲੇਖ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਛੁਪਾਉਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖੋਜਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਜਾਂ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਟਾਕ ਗਵਾਹ ਹਨ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇੱਕ ਅਰਥਹੀਣ ਖੁਲਾਸੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਜ਼ਨ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਫੀਮ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਲੱਭੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਘਰ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਵਜੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਚਾਰ

ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਖੌਤੀ ਖੁਲਾਸੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੈਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਪੂਨਮ (ਅਨੁਵਾਦਕ)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ : ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਤਵ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜਿਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ।